

ŻYCIE NAUKOWE

KONFERENCJA HISTORYKÓW W 35 ROCZNICĘ WYZWOLENIA CZECHOSŁOWACJI PRZEZ ARMİĘ RADZIECKĄ

W dniach od 31 marca do 2 kwietnia 1980 r. w Smolenicach koło Bratysławy odbyła się konferencja naukowa poświęcona problemom wyzwolenia Czechosłowacji przez armię radziecką oraz procesom kształtowania się władzy ludowej w krajach Europy środkowej. W obradach wzięło udział kilkudziesięciu historyków słowackich i czeskich oraz goście z Polski, Węgier i ZSRR.

Konferencję otworzył akademik Miroslav Kropilák, dyrektor Instytutu Historycznego Słowackiej Akademii Nauk, który był organizatorem spotkania. W ciągu następnych dni przedstawiono 20 referatów: Historyczne znaczenie wyzwolenia Czechosłowacji przez armię radziecką a rewolucja (M. Kropilák), ZSRR a początki rewolucji ludowo-demokratycznych w Europie środkowej (Ján Čierny, Inst. Historyczny SAN), Międzynarodowe i wewnętrzne przesłanki kształtowania się systemu ludowej demokracji w Czechosłowacji (Jaroslav Mlýnský, Instytut Historii Świata i Czechosłowacji Czechosłowackiej Akademii Nauk, Brno), Zasady proletariackiego internacjonalizmu w polityce ZSRR pod koniec drugiej wojny światowej (Aleksander I. Niedorietzow, Instytut Sławiastyki i Bałkanistyki Akademii Nauk ZSRR, Moskwa), Stosunki czechosłowacko-radzieckie a problemy powojennego świata (Jozef Hrozienčík, Instytut Historii Europejskich Krajów Socjalistycznych SAN), Miejsce Słowacji w czechosłowackim procesie rewolucyjnym w latach 1944—1948 (Michal Barnovský, Instytut Historyczny SAN), Teoretyczne problemy rewolucji

ludowo-demokratycznej w Czechosłowacji (Andrej Gabal', Instytut Marksizmu-Leninizmu przy KC Komunistycznej Partii Słowacji), Wyzwolenie Czechosłowacji — punkt wyjścia do budowy systemu demokracji ludowej (Václav Peša, Instytut Historii Świata i Czechosłowacji, Brno), Drugi etap rewolucji w Europie środkowej (Jerzy Tomaszewski, Uniwersytet Warszawski), Problemy rewolucji węgierskiej (Erzsébet Strassenreiter, Instytut Historii Partii Robotniczej w Budapeszcie), Przesłanki powstania i formowania się ludowo-demokratycznych Węgier (Sándor Orban, Instytut Historyczny WAN), Końcowy okres drugiej wojny światowej i wyzwolenie zachodnich Czech (Václav Melichar, Instytut Czechosłowacko-Radziecki CzAN, Praga), Majowe powstanie czeskiego ludu i jego miejsce w szczytowym okresie walki wyzwolenczej (Antonín Faltýs, Instytut Marksizmu-Leninizmu przy KC Komunistycznej Partii Czechosłowacji), Kryteria polskiej rewolucji (Eugeniusz Duraczyński, Instytut Historii PAN), Historiografia radziecka o rewolucjach w krajach Europy środkowej (Leonid N. Nieżinskij, Instytut Historii AN ZSRR, Moskwa), Konferencja w Jałcie a powojenna organizacja Europy (Miroslav Tejchman, Instytut Czechosłowacko-Radziecki CzAN, Praga), Historiografia czechosłowacka o wyzwoleniu Czechosłowacji (Ervín Pauliak, Wojskowy Instytut Historyczny, Bratysława), Historiografia burżuazyjna o wyzwolenczej misji ZSRR i jego polityce zagranicznej (Dagmar Čierna, Instytut Historii Europejskich Krajów Socjalistycznych SAN), Koszycki pro-

gram rządowy w dziejach naszych narodów (Samuel Cambel, Uniwersytet Komenskigo, Bratysława).

W dyskusji zabrało głos 8 osób.

Referaty i dyskusja koncentrowały się zwłaszcza wokół dwóch kręgów zagadnień: strategicznych i politycznych problemów związanych z wyzwoleniem Czechosłowacji, w tym także dziejów ruchu oporu w końcowej fazie wojny oraz procesu rewolucyjnych przeobrażeń w Czechosłowacji po drugiej wojnie światowej, ujmowanych w

związku z sytuacją międzynarodową oraz w porównaniu z przemianami dokonującymi się w krajach sąsiednich. Stanowiska autorów referatów i dyskutantów różniły się w niektórych kwestiach, m.in. w sprawie etapów rozwoju rewolucji po drugiej wojnie światowej i oceny charakteru państwa bezpośrednio po wyzwoleniu.

Organizatorzy konferencji przewidują druk części referatów w czechosłowackich czasopismach historycznych.

JERZY TOMASZEWSKI